

POMOC PUBLICZNA

WPROWADZENIE

- W ramach gospodarki rynkowej władze państwowe (ale również władze regionalne lub samorządowe) często będą się starać wpływać na funkcjonowanie przedsiębiorców, których istnienie i działanie będzie uznawać za pożądane.

WPROWADZENIE

- Pomoc publiczna to w pełni odrębna i wykształcona funkcja państwa wobec gospodarki.
- Inna niż policja, reglamentacja, regulacja

WPROWADZENIE

- Co do zasady pomoc publiczna jest zakazana na terenie Unii Europejskiej.
- Wynika to wprost z art 107 ust 1 TFUE.
- Regulacja ta jest zrozumiała w kontekście ochrony wspólnego rynku.
- Jej brak umożliwiłby jakimukolwiek państwu członkowskiemu faworyzowanie własnych przedsiębiorców kosztem pozostałych, co jest nie do pogodzenia z koncepcją jednolitego rynku wewnętrznego.

POJĘCIE POMOCY PUBLICZNEJ

- Art. 107 ust. 1 TFUE

Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.

POJĘCIE POMOCY PUBLICZNEJ

- Z art 107 ust.1 TFUE wynika, że za pomoc publiczną należy uznać każde działanie władz
- publicznych, które spełnia cztery podstawowe przesłanki.

PRZESŁANKA I

- Pierwszą z nich jest udzielenie wsparcia ze środków (zasobów) publicznych. Źródłem pomocy publicznej będzie zatem mienie publiczne.

PRZESŁANKA II

- Drugą przesłanką jest przysporzenie u przedsiębiorcy, które jest korzystniejsze od wsparcia dostępnego na rynku.

PRZESŁANKA III

- Trzecia przesłanka dotyczy selektywnego wyboru wspieranego przedsiębiorcy.
- Zostanie ona zatem spełniona, jeżeli pomoc będzie rezultatem arbitralnej decyzji władz.
- Nie będzie jednak zachodzić, gdy pomoc zostanie skierowana do nieoznaczonego z góry kręgu adresatów na podstawie obiektywnych kryteriów.

PRZESŁANKA IV

- Zakłócenie lub groźba zakłócenia konkurencji jak również wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- Innymi słowy, pomoc ta musi być dokonana w odpowiednio dużej skali, która rzeczywiście w szerszej perspektywie czasowej może poprawić lub wzmocnić danego przedsiębiorcę w porównaniu do jego konkurentów.
- Jeżeli pomoc publiczna narusza ostatnią przesłankę, jest ona sprzeczna z rynkiem wewnętrznym.

POMOC DE MINIMIS

- W rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 w sprawie stosowania art. 107 i 108 traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis znajduje się również informacja dotycząca limitu pomocy de minimis, jakiej państwo ma prawo udzielić jednemu przedsiębiorcy. Zgodnie z przepisami nie może ona przekroczyć 200 tys. euro brutto w ciągu trzech kolejnych lat. Co ważne, w przypadku firm z sektora transportu drogowego towarów limit ten został zmniejszony i wynosi 100 tys. euro

WYJĄTKI

- bezwzględne i względne

WYJĄTKI BEZWZGLĘDNE

- Do tych pierwszych należą niektóre sytuacje związane:
 - z pomocą przyznawaną indywidualnym konsumentom,
 - pomocą mającą na celu rekompensatę szkód spowodowanych zdarzeniami nadzwyczajnymi w szczególności klęskami żywiołowymi
 - oraz pomocą przyznawaną gospodarce regionów dawnej NRD.

WYJĄTKI WZGLĘDNE

- Za zgodną z rynkiem wewnętrznym (fakultatywnie) może zostać uznana pomoc:
 - dla regionów ubogich,
 - przeznaczona na wspieranie ważnych projektów europejskich, mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w kraju członkowskim,
 - przeznaczona w celu ułatwienia rozwoju niektórych działań gospodarczych lub regionów,
 - ukierunkowana na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego.
- Jednocześnie Rada Unii Europejskiej może na wniosek Komisji Europejskiej uchwalić w drodze decyzji inne kategorie dozwolonej pomocy publicznej. Nie sposób bowiem założyć, że w przyszłości nie pojawi się taka konieczność.

FORMY POMOCY PUBLICZNEJ

- Pomoc publiczna obejmuje szeroki zakres działań władzy publicznej.
- Prezes UOKIK, który odpowiada w Polsce m.in. za monitorowanie udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcom w
- swoich analizach i raportach wyróżnia cztery podstawowe grupy wsparcia, tj. grupy A, B, C i D.

FORMY POMOCY PUBLICZNEJ

- Grupa A obejmuje dotacje i inne bezzwrotne świadczenia, jak również wszelakie rekompensaty czy refundacje.
- W jej skład wchodzić będą również szeroko rozumiane ulgi podatkowe w szczególności zwolnienia z podatku, odliczenia od podatku, umorzenie opłaty, umorzenie kar i kosztów.
- W zakres szeroko rozumianych ulg podatkowych będzie wchodzić też oddanie do korzystania lub zbycie mienia publicznego na warunkach korzystniejszych od rynkowych.

FORMY POMOCY PUBLICZNEJ

- Grupa B obejmuje różne subsydia kapitałowo-inwestycyjne w tym przede wszystkim wniesienie kapitału do spółki oraz konwersję wierzytelności na kapitał.

FORMY POMOCY PUBLICZNEJ

- Grupa C dotyczy tzw. „miękkiego kredytowania”, czyli zarówno udzielania preferencyjnych pożyczek i kredytów, jak również odroczenia w płatności lub rozłożenia należności na raty.

FORMY POMOCY PUBLICZNEJ

- Do ostatniej grupy D zaliczają się z kolei poręczenia i gwarancje udzielana przez podmioty publiczne.

FORMY POMOCY PUBLICZNEJ

- Wielość rodzajów pomocy publicznej pozwala w jej ramach wyróżnić pomoc „**aktywną**” np. w postaci dotacji i pomoc „**pasywną**” np. w formie ulg podatkowych.
- Ponadto, w zależności od tego, czy pomoc publiczna będzie prowadzić do bezpośrednich transferów pieniężnych od podmiotu publicznego na rzecz przedsiębiorcy, czy też zostanie ograniczona do innych korzyści dla prowadzącego działalność gospodarczą, można wyszczególnić jej **formę pieniężną i niepieniężną**.
- Forma pieniężna pomocy publicznej od lat pozostaje dominująca, choć jej wielkość na przestrzeni lat nie jest stała i zależy głównie od środków unijnych dostępnych do wydania w ramach perspektywy finansowej UE na dany okres.

FORMY POMOCY PUBLICZNEJ

- Z uwagi na przeznaczenie wyróżnia się ponadto tzw. pomoc publiczną **horyzontalną, regionalną, sektorową i pozostałą**.
- Pierwsza z nich dotyczy pomocy w takich dziedzinach jak badania, rozwój, innowacje, ochrona środowiska oraz zatrudnienie.
- Pomoc regionalna dotyczy konkretnych obszarów terytorialnych borykających się z problemami strukturalnymi.
- Pomoc sektorowa obejmuje niektóre sektory gospodarki takie jak górnictwo, kinematografia, bankowość i jest związana z ich specyfiką.
- Ostatni rodzaj pomocy stanowi zbiór działań wspomagających, których nie sposób zakwalifikować do jakiegokolwiek kategorii wskazanej powyżej. Będzie to w szczególności pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorstw z tytułu realizacji zadań publicznych.
- Najwięcej działań w ramach pomocy publicznej niezmiennie od lat można przypisać pomocy horyzontalnej, w ramach której do beneficjentów trafia około 50% wszystkich korzyści

NOTYFIKACJA I AKCEPTACJA POMOCY PUBLICZNEJ

- W związku z tym, że pomoc publiczna na terenie Unii Europejskiej może zaistnieć jedynie wyjątkowo, jej każdy przejaw (o ile nie dotyczy wsparcia bagatelnego) wymaga zgłoszenia do Komisji Europejskiej i jej akceptacji.
- Procedura notyfikacji została określona w ustawie z dnia 30.04.2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 708).

NOTYFIKACJA I AKCEPTACJA POMOCY PUBLICZNEJ

- Procedura będzie się różnić w zależności od tego, w jaki sposób pomoc publiczna została zorganizowana, tj. czy jest ona elementem programu pomocowego (co do zasady aktu normatywnego obowiązującego abstrakcyjnie i generalnie np. ustawy lub aktu prawa miejscowego), pomocy indywidualnej oraz pomocy indywidualnej na restrukturyzację.

NOTYFIKACJA I AKCEPTACJA POMOCY PUBLICZNEJ

- Co do zasady projekt pomocowy wymaga uzyskania opinii Prezesa UOKIK, a jeżeli dotyczy wsparcia w zakresie rolnictwa czy rybołówstwa opinii ministra właściwego do spraw rolnictwa. Opinia ta zawiera w szczególności stanowisko, czy projekt przewiduje udzielenie pomocy publicznej oraz, czy przewidziana pomoc publiczna jest zgodna z rynkiem wewnętrznym.
- Po otrzymaniu opinii podmiot udzielający pomocy, mając na uwadze konkluzje w niej zawarte, może ostatecznie zdecydować, czy notyfikować projekt pomocowy Komisji Europejskiej.
- W przypadku programów pomocowych ostateczna decyzja jest podejmowana przez Radę Ministrów.

NOTYFIKACJA I AKCEPTACJA POMOCY PUBLICZNEJ

- Notyfikacja odbywa się za pośrednictwem Prezesa UOKiK lub ministra do spraw rolnictwa, który następnie reprezentuje Polskę w postępowaniu prowadzonym przez Komisję.
- Zasady i charakter wskazanego postępowania określa rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Tekst mający znaczenie dla EOG).

NOTYFIKACJA I AKCEPTACJA POMOCY PUBLICZNEJ

- Wpierw odbywa się badanie wstępne zgłoszenia. Jeżeli po jego przeprowadzeniu będzie oczywiste, że projektowane wsparcie nie stanowi pomocy publicznej albo nie zagraża rynkowi wewnętrznemu, środek pomocowy zostanie zaakceptowany (ewentualnie nie zostanie zakwestionowany) w terminie dwóch miesięcy od daty wpływu.
- W przypadku, gdy jednak zaistnieją w stosunku do niego wątpliwości, Komisja podejmie decyzję o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia. Następstwem powyższego jest zwrócenie się do państwa wnioskującego o udzielenie dodatkowych informacji lub wyjaśnienie uwag. Formalną procedurę dochodzenia kończy wydanie decyzji przez Komisję. Podobnie jak w przypadku badania sprawy na etapie wstępnym może ona uznać, że środek pomocowy w ogóle nie stanowi pomocy publicznej. Jeżeli jednak za taką pomoc zostanie on uznany, postępowanie dochodzeniowe może zakończyć się na trzy sposoby.

NOTYFIKACJA I AKCEPTACJA POMOCY PUBLICZNEJ

- Pierwszy z nich to wydanie decyzji pozytywnej, co jest równoznaczne z zaakceptowaniem pomocy publicznej.
- Drugi stanowi tzw. „decyzja warunkowa”, czyli decyzja pozytywna, do której Komisja zdecydowała się dołączyć dodatkowe warunki, po spełnieniu których będzie można udzielić wsparcia przewidzianym beneficjentom.
- Ostatnią decyzją jest decyzja negatywna, która oznacza, że pomoc będąca przedmiotem zgłoszenia jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym. Tym samym nie może ona zostać wprowadzona w życie.

KONTROLA WYKONYWANA PRZEZ KOMISJĘ EUROPEJSKĄ

- Komisja Europejska oprócz bieżącego kontrolowania zgłoszeń środków pomocowych w ramach procedury notyfikacyjnej, posiada również kompetencję, by z urzędu badać ex post, czy dane państwo członkowskie udzieliło pomocy niezgodnej z prawem.
- Analogicznie może ona kontrolować sposób korzystania z pomocy przez beneficjenta.
- W przypadku zaistnienia uzasadnionych podstaw, że mogło dojść do naruszeń, na czas trwania postępowania wyjaśniającego może ona wydać nakaz zawieszenia takiej pomocy a w niektórych przypadkach nawet nakaz jej windykacji.
- Jeżeli postępowanie ostatecznie zakończy się wydaniem decyzji negatywnej, jej konsekwencją będzie obligatoryjny zwrot udzielonej niedozwolonej pomocy publicznej.